

MILJØRETTET HELSEVERN IKS

Interkommunalt selskap for
Gjøvik, Vestre Toten, Østre Toten, Nordre Land, Søndre Land, Gran og Lunner

Miljørettet helsevern er en lovpålagt tjeneste i henhold til lov om folkehelsearbeid, kapittel 3, Miljørettet helsevern. Kommunens ansvar for folkehelse er hjemlet i kapittel 2 i folkehelseloven.

Miljørettet helsevern IKS vurderer forhold som kan medføre helsefare eller helsemessig ulempe utover det som normalt kan aksepteres fra en eller flere miljøfaktorer. Utgangspunkt for vurderingene er lover og forskrifter gitt etter helselovgivningen.

ÅRSRAPPORT 2024

Postadresse

Miljørettet helsevern IKS
C/O Mustad Næringspark
Postboks 41
2801 GJØVIK

Besøksadresse

Miljørettet helsevern IKS
Mustad næringspark
Raufossvegen 40
2821 Gjøvik

E-post

post@mrhv.no
Hjemmeside
<http://mrhv.no>

Telefon

+47 61 13 42 90
Foretaksregisteret
976 112 555

Innhold

1.0 Sammendrag	3
2.0 Presentasjon av organisasjonen	4
2.1 Driftsform	4
2.2 Fordeling mellom kommunene	4
2.3 Ansatte	5
2.4 Faglig samarbeid.....	5
3.0 Arbeidsoppgaver/regelverk.....	6
3.1 Arbeidsoppgaver	6
3.2 Lover og forskrifter	6
3.3 Underlagsdokumenter	7
3.4 Målinger og prøveuttak	8
4.0 Oversikt/gjennomgang av utførte arbeidsoppgaver	8
4.1 Skoler og barnehager	8
4.2 Andre arbeidsoppgaver	8
4.2.1 Tilsyn med skadedyrbekjempelse (nasjonal tilsynskampanje).....	8
4.2.2 Radon.....	9
4.2.3 Inneklima	9
4.2.4 Asylmottak.....	9
4.2.5 Salongvirksomheter (tatovører, frisører, hudpleie, fotpleie, solarier m.m.)	9
4.2.6 Legionella.....	10
4.2.7 Badeanlegg og lignende	10
4.2.8 Badevanns-/ vassdragsovervåkning	10
4.2.9 Støy og luftforurensing.....	10
4.2.10 Drikkevann, forurensing og skadedyr.....	11
4.3 Helse i plan	11
4.4 Samarbeid.....	11
4.4.1 Samarbeid med Mattilsynet	11
4.4.2 Folkehelseoversiktsgruppe.....	11
4.4.3 Kurs og faglige nettverk.....	12
5.0 Informasjon til eierkommunene.....	12
5.1 Informasjon om virksomheten	12
5.2 Faglig samarbeid.....	12

1.0 Sammendrag

Det interkommunale selskapet Miljørettet helsevern IKS (MRHV IKS) utfører lovpålagte oppgaver innen miljørettet helsevern og folkehelse i Gjøvik, Østre og Vestre Toten, Nordre og Søndre Land, Gran og Lunner kommune. Virksomheten har lokaler i Mustad Næringspark på Gjøvik. IKS-et feiret 20 års jubileum i 2024.

Selskapet har fem årsverk og er underlagt lokal politisk styring med representantskap og styre, og selskapsavtalen er oppdatert etter endringer i lov om interkommunale selskaper fra 01.01.2024. Regnskap, lønnsutbetalinger osv. gjøres av økonomiseksjonen i Gjøvik kommune. Netto driftsutgifter fordeles mellom deltakerkommunene etter innbyggertall. Driftsbudsjettet for 2024 hadde en bruttoramme på NOK 6 495 000,- og en netto ramme på NOK 5 911 000,-

Kommuneoverlegene har det faglige ansvaret og vedtaksmyndigheten etter regelverket. Det er regelmessige møter med kommuneoverlegene, som også har interkommunal stedfortrederavtale ved fravær. Samarbeidsavtale mellom Mattilsynet og kommuneoverlegene ble oppdatert i 2024. og MRHV har arbeidet med egen beredskapsplan. Fagrådet gir også felles uttalelser til høringer og aktuelle saker.

Samarbeid med ulike etater og virksomhetsområder i kommunene er viktig for å ivareta helsehensynet i ulike saker. Oppgavene prioriteres etter risiko, henvendelser og klager. Tilsyn og råd/veiledning rettet mot barnehager og skoler har stort fokus. Parallelt foregår saksbehandling av henvendelser om bl.a. endringer og nye virksomheter og oppfølging av pågående saker. Skoler og barnehager som ikke er godkjent eller har avvik etter forskrift om helse og miljø i barnehager, skoler og skolefritidsordninger prioriteres.

MRHV deltok i nasjonal tilsynskampanje med skadedyrbekjempere i 2024. Målet for kampanjen er at tilsynet skal bidra til forbedret skadedyrkontroll i barnehager og skoler slik at risikoen for helse og miljøskade ved bekjempelser minimeres. Alle sju medlemskommunene i regionen deltok i kampanjen, og det ble ført tilsyn med sju ulike skadedyrfirma.

Tilsyn ved badeanlegg prioriteres utfra risiko. Det er foretatt prøveuttak ved de mest brukte badeplassene i løpet av sommeren. Generelt er badevannskvaliteten god.

MRHV har gitt flere uttalelser til reguleringsplaner og andre plansaker. Det har vært oppgaver knyttet til mistanke om legionella-smitte, vannkvalitet, uttalelser til utslipp i spredt bebyggelse og bruk av slam og luktproblemer knyttet til dette, Det er gjennomført oppfølging og tilsyn ved nye og eksisterende salongvirksomheter, herunder tatovører. Ett tilsyn ble gjennomført sammen med Miljødirektoratet som fører tilsyn med tatoveringsblekk.

I regi av Miljørettet helsevern IKS er det en tverrfaglig koordineringsgruppe for arbeid med folkehelseoversikter og utveksling av erfaringer. Miljørettet helsevern foretar den årlige oppdateringen av statistikkgrunnlaget for folkehelseoversiktene i kommunene. I samarbeid med og med økonomisk støtte fra Innlandet fylkeskommune ble det arrangert en vellykket fagdag den 19.09.2024 hvor temaet var «Attraktive og aktive lokalsamfunn».

MRHV har fokus på informasjon til eierkommunene og samarbeid med andre etater for å følge opp ulike saker. MRHV holder seg faglig oppdatert ved å delta på aktuelle kurs og i faglige nettverk.

2.0 Presentasjon av organisasjonen

2.1 Driftsform

Miljørettet helsevern IKS er et interkommunalt selskap som utfører tilsyn og forvaltningsoppgaver i forbindelse med forebyggende helsearbeid etter folkehelseloven, smittevernloven, tobakksskadeloven og strålevernloven med tilhørende forskrifter.

Selskapet har lokaler i Mustad Næringspark AS (inngikk ti års leiekontrakt 01.12.20 med O. Mustad og Søn Eiendom AS om leie av lokaler (161 m²) i bygg 114, gnr. 66 bnr. 14.)

Selskapet driftes iht. lov om interkommunale selskaper. Selskapet er underlagt lokal politisk styring via et eget representantskap og styre. Selskapet er registrert i Brønnøysundregistrene med organisasjonsnummer 976 112 555.

IKS-et var 20 år i 2024 og vi markerte jubileum den 13.09.2024 med ca. 25 gjester hvor ansatte, representanter fra styre og representantskap og tidligere ansatte med flere var invitert.

Selskapets øverste organ er Representantskapet. Kommunestyrene i de sju eierkommunene velger hvert ett medlem med varamedlem til Representantskapet. Valgene følger kommunevalgperioden. Det ble valgt nye medlemmer etter valget høsten 2023.

Selskapet skal ha et styre på åtte medlemmer med varamedlemmer som velges av representantskapet etter forslag fra eierkommunene (sju styremedlemmer – ett medlem fra hver kommune) og de ansatte (ett styremedlem). Styrets medlemmer og varamedlemmer oppnevnes for fire år om gangen. Styret velger selv leder og nestleder. Det ble valgt nytt styre og representantskap med funksjon fra 2024. Endringer i lov om interkommunale selskaper gjelder fra 01.01.2024 og selskapsavtalen er endret iht. dette.

Økonomiseksjonen i Gjøvik kommune er selskapets regnskapsfører og foretar innkreving av utestående fordringer, lønnsutbetalinger, samt skattetrekk, trekk av feriepenger, pensjonspremie mv., samt alle utbetalinger etter anvisning fra selskapets daglige leder. Selskapets revisor er Innlandet Revisjon IKS.

Netto driftsutgifter fordeles mellom kommunene Gjøvik, Vestre Toten, Østre Toten, Søndre Land, Nordre Land, Gran og Lunner etter folketall. Overføringer fra kommunene var til sammen kr 5 711 000.

2.2 Fordeling mellom kommunene

Ifølge selskapsavtalen skal nettoutgiftene fordeles mellom eierkommunene etter en fordelingsnøkkel iht. selskapsavtalen.

Tabell 1. Fordeling mellom kommunene.

Nettoutgifter	Gjøvik	Østre Toten	Vestre Toten	Nordre Land	Søndre Land	Gran	Lunner	Sum
Eierandel i %	32,6	15,8	14,2	7,2	6,0	14,6	9,6	100
2024(forslag)	1 861 786	902 338	810 962	411 192	342 660	833 806	548 256	5 711 000

Driftsbudsjettet for 2024 hadde en bruttoramme på NOK 6 495 000,- og en netto ramme på NOK 5 911 000,-.

I 2024 ble det budsjettet med å benytte kr. 500 000,- av selskapets disposisjonsfond for holde utgiftene til kommunene så lave som mulig. Disposisjonsfondet var ved utgangen av 2024 på kr. 2 661 766,-

2.3 Ansatte

Selskapet har fem stillingshjemler som utgjør fem årsverk, fordelt på fem fast ansatte. Da Lunner ble med i selskapet i 2019, ble det bestemt at det skulle være faste kontaktpersoner for kommunene, samtidig som oppgaver og prosjekter skal løses i fellesskap.

Det var stor utskifting av ansatte i 2024, og vakante stillinger deler av året i påvente av nye ansatte.

Tabell 2. Oversikt over ansatte i 2024

Navn	Stillingsbetegnelse	Stillingsbrøk	Kommune
Randi Haugen	Daglig leder	100 %	
Ingunn Sandvik	Seniorrådgiver	100 %	Vestre Toten og Søndre Land
Grethe Hegstad	Rådgiver	100 % (til 31.7.24)	Gran og Lunner
Tore Martin Stensberg	Rådgiver	100 % (fra 1.9.24)	Gran og Lunner
Siren Gaden Rossemyr	Rådgiver	100 % (1.1-31.3: 80 %)	Gjøvik
Miriam Tessem Strøm	Rådgiver	100 % (til 31.1.24)	Nordre Land og Østre Toten
Hanne Solheim	Rådgiver	100 % (fra 1.9.24)	Nordre Land og Østre toten
Vikarer/ekstra			
Jon Brevik	Seniorkonsulent	Ca. 2 dager i uka	
Morten Gjerdingen	Rådgiver	100 % fra 1.9.24	Gjøvik

2.4 Faglig samarbeid

Det faglige ansvaret ligger hos kommuneoverlegen i den enkelte deltakerkommunen. De har alle delegert myndighet fra kommunestyrene i tillegg til den myndighet som er gitt direkte gjennom lovverket. Den samfunnsmedisinske kompetansen i selskapet ivaretas av kommuneoverlegene fra eierkommunene etter andel i selskapet.

Det er regelmessige møter mellom kommuneoverlegene og rådgiverne ved Miljørettet helsevern IKS (fagrådet for miljørettet helsevern). De faste møtene består av korte møter på teams hver 14. dag og lengre fysiske møter ca. tre ganger i halvåret.

På møtene planlegges, koordineres og samordnes arbeidet til rådgiverne i det interkommunale selskapet. Felles oppgaver for kommuneoverlegene/selskapet gjennomgås, samt drøfting av enkeltsaker, felles uttalelser til aktuelle saker, regelverksendringer m.m. I 2024 ble det bl.a. gitt uttalelse til endringer i Tobakkskadeloven. Det arrangeres også undervisning med innføring i samfunnsmedisin og miljørettet helsevern som er obligatorisk for LIS1 leger to ganger i året (mai og november).

Miljørettet helsevern IKS har egne hjemmesider (www.mrhv.no) med utfyllende informasjon om arbeidsområdene, og hvor nyheter blir lagt ut. Miljørettet helsevern IKS kan også følges

på Facebook.

3.0 Arbeidsoppgaver/regelverk

3.1 Arbeidsoppgaver

Våre viktigste arbeidsoppgaver er å føre tilsyn med virksomheter og forhold som omfattes av folkehelseloven og smittevernloven med tilhørende forskrifter, ha oversikt over miljøforhold som har betydning for helsen, ha oversikt over helsetilstanden i kommunen, samt å ivareta helseaspektet i samfunnsplanleggingen.

Miljørettet helsevern IKS gir råd og veiledning, utfører befaringer og tilsyn, prøveuttak og målinger, mottar meldinger og søknader om godkjenning fra virksomheter hvor det er krav om dette og saksbehandler disse. Vi gir også uttalelser til plansaker på ulike nivå (utslippstillatelser, reguleringsplaner, byggesaker osv.), og behandler klagesaker fra innbyggerne i kommunene.

Hovedoppgaver er oppfølging av barns og elevers arbeidsmiljø i barnehager og skoler, forhold ved asylmottak og boforhold for sårbare grupper, støy og luftforurensning, vannkvalitet (badevann og drikkevann), legionella, radon og annen stråling, inneklimate, skadedyr, hygieniske forhold på offentlig tilgjengelige steder, avfallsbehandling, husdyrhold m.m., tilsyn med salongvirksomheter (frisørsalonger, tatovering, hud- og fotpleie, solarier o.l.), generelt smittevern, sosiale miljøfaktorer, ulykkesforebygging, helse i planlegging og forhold knyttet til folkehelse, herunder innsamling av statistikkgrunnlaget til folkehelseoversikter.

Miljørettet helsevern IKS deltar i ulike fora i kommunene og samarbeider med etater og virksomhetsområder for å ivareta helsehensynet i ulike saker. Det blir foretatt felles tilsyn når dette er hensiktsmessig.

De løpende oppgavene genereres ved at det tas initiativ til tilsynsbesøk basert på risikovurdering og interne tilsynsplaner jf. *Veileder for kommunens tilsyn med miljørettet helsevern* (IS-2288), etter meldinger/søknader fra nye virksomheter eller virksomheter som har ønske om å endre/utvide drift, samt nasjonale fokusområder/ tilsynskampanjer. Det gjøres fortløpende risikovurderinger og prioriteringer av tilsynsoppgaver, og barnehager og skoler vil ha et stort fokus også framover.

Selskapet mottar også henvendelser og klager på støy, lukt og andre miljømessige forhold som kan påvirke helsa. Henvendelsene varierer fra klagesaker som krever omfattende saksbehandling, til spørsmål som besvares med råd og veiledning pr. telefon eller e-post.

Miljørettet helsevern IKS har i 2024 arbeidet videre med egen beredskapsplan og foretatt risiko- og sårbarhetsanalyser knyttet til oppgaver og drift.

3.2 Lover og forskrifter

Arbeidsoppgavene utføres iht. følgende lovverk:

- Lov om folkehelsearbeid (folkehelseloven) 24. juni 2011 nr. 29
- Lov om vern mot smittsomme sykdommer (smittevernloven) 5. august 1994 nr. 55
- Lov om strålevern og bruk av stråling (strålevernloven) 12. mai 2000 nr. 36
- Lov om vern mot tobakksskader (tobakksskadeloven) 9. mars 1973 nr. 14

- Lov om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven) 10. februar 1967, nr. 00
- Lov om rett til innsyn i dokument i offentlig verksemd (offentleglova) 19. mai 2006 nr. 16

og følgende forskrifter:

- Forskrift om miljørettet helsevern 25. april 2003 nr. 486
- Forskrift om helse og miljø i barnehager, skoler og skolefritidsordninger 28. mars 2023 nr. 449
- Forskrift om vannforsyning og drikkevann 22. desember 2016 nr. 1868 (drikkevannsforskriften)
- Forskrift om skadedyrbekjempelse 21. desember 2000 nr. 1406
- Forskrift om hygienekrav for frisør-, hudpleie-, tatoverings- og hulltakingsvirksomhet m.v. 6. mai 1998 nr. 581
- Forskrift for badeanlegg, bassengbad, badstu m.v. 13. juni 1996 nr. 592. Endringer ift. Legionella – ikrafttredelse fra 01.01.08
- Forskrift om strålevern og bruk av stråling 16. desember 2016 nr. 1659
- Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter 16. desember 1996 nr. 1127 (internkontrollforskriften)
- Forskrift om fastsettelse av tvangsmulkt i medhold av lov om folkehelsearbeid 10. oktober 1988 nr. 836
- Forskrift om gjødselvarer m.v. av organisk opphav 4. juli 2003 nr. 951
- Forskrift om oversikt med folkehelsen 28. juni 2012 nr. 692

3.3 Underlagsdokumenter

Mye brukte veiledere (listen er ikke uttømmende):

- Veileder for kommunens tilsyn med miljørettet helsevern (IS-2288)
- [Helse og miljø i barnehager, skoler og skolefritidsordninger](#) – veileder til lov og forskrift (1. utgave publisert 30.06.2023)
- Veileder uteområder i skoler og barnehager – hvordan sikre kvalitet i utformingen? (NMBU, 2019)
- Veileder i miljørettet helsevern (IS-1104)
- Vannrapport 123 Forebygging av legionellasmitte – en veiledning (4. utgave) (ISBN 1503-2167)
- Retningslinje for behandling av støy i arealplanlegging (T-1442/2021)
- Veileder for støyvurdering ved etablering av nærmiljøanlegg (IS-1693)
- Musikkianlegg og helse – veileder til arrangører og kommuner (IS-0327)
- Veileder i tilsyn med radon i skoler, barnehager og utleieboliger (IS-2409)
- Lokale retningslinjer for natur- og friluftsbarnhager i Gjøvikregionen (2009)
- Drikkevann i spredt bebyggelse og på hytta (Folkehelseinstituttet) ISBN 978-82-8082-645-9
- Skadedyrveilederen (Folkehelseinstituttet)
- Veileder til Drikkevannsforskriften (Mattilsynet, november 2021)
- Anbefalinger for praktisk inneklimaarbeid i barnehager og skoler (IS-2480)
- Anbefalte faglige normer for inneklima. Revisjon av kunnskapsgrunnlag og normer – 2015 (Folkehelseinstituttet)
- Faktaark om støy i barnehager og skoler (MRHV IKS 02/2016)
- Veileder til forskrift om strålevern og bruk av stråling. Veileder 3. (ISSN 1503-6804) (Revidert mai 2018)

- Veileder for kommunens tilsyn med solarier (DSA)

3.4 Målinger og prøveuttak

Miljørettet helsevern IKS har noe teknisk måleutstyr og har mulighet til å gjennomføre orienterende målinger. Dette gjelder inneklimateparametere som CO₂, temperatur og relativ luftfuktighet, muggsopp i luft, belysning, pH og klorinnhold i bassengvann og orienterende støymålinger.

Prøver leveres til Mjøslab IKS for analyse, f.eks. av badevann og legionella.

4.0 Oversikt/gjennomgang av utførte arbeidsoppgaver

4.1 Skoler og barnehager

Selskapet utfører tilsyn og saksbehandling etter forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v. Kommuneoverlegen i den enkelte kommune er delegert vedtaks- og godkjenningsmyndighet etter forskriften.

Miljørettet helsevern IKS deltar på møter og gir uttalelse til planer når det er endringer/utvidelse av eksisterende eller nye barnehager og skoler. Ansvarlig søker legger ved tegninger og annen dokumentasjon når planer foreligger, helst så tidlig som mulig i planprosessen. Når bygget er ferdig, sendes søknad om godkjenning (eget skjema – trinn 2) og det foretas en ferdigbefaring og det gis, gitt at forholdene er tilfredsstillende, godkjenning etter forskriften.

Arbeid med å følge opp skoler og barnehager iht. forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v. fortsetter kontinuerlig, og det gis veiledning knyttet til bl.a. risikovurdering, rutiner og internkontroll i virksomhetene.

De fleste barnehagene og skolene i eierkommunene er godkjente etter forskrift om helse og miljø i barnehager, skoler og skolefritidsordninger, men noen mangler fortsatt godkjenning etter forskriften. Manglende godkjenning og/eller åpne avvik innebærer at virksomheten får nærmere oppfølging fra tilsynsmyndigheten. Ved graverende forhold og fare for helseskade, kan hele eller deler av virksomheten stenges med hjemmel i Folkehelseloven.

Oppfølging av avvik fra tilsyn med sikkerhet og førstehjelp i skoler og barnehager som ble gjennomført i 2022 og 2023 har pågått i 2024. Alle tilsyn knyttet til disse kampanjene var avsluttet ved utgangen av 2024.

4.2 Andre arbeidsoppgaver

4.2.1 Tilsyn med skadedyrbekjempelse (nasjonal tilsynskampanje)

I kampanjen ønsket man å få oversikt over skadedyrutfordringer og bekjempelser, hvilke midler og metoder som benyttes ved bekjempelse av skadedyr, og om bekjempelsen utføres fagmessig korrekt og effektivt.

Målet for kampanjen er at tilsynet skal bidra til forbedret skadedyrkontroll i barnehager og skoler slik at risikoen for helse og miljøskade ved bekjempelser minimeres. Alle sju medlemskommunene i regionen deltok i kampanjen, og det ble ført tilsyn med sju skadedyrbekjempere tilknyttet ulike firma. Vi ba om protokoller fra bekjempelser gjennomført i kommunale barnehager og grunnskoler, og gårds og naturbarnehager. Det ble gjennomført dokumenttilsyn med bekjempelser av ulike typer skadedyr. Ved noen bekjempelser var det benyttet mye gift. Mange skadedyrbekjempere jobber selvstendig selv om de er ansatt i et firma. Avvik ble fulgt opp og lukket, og det ble gitt tilbakemelding om at det var nyttig å bli

ettergått for å få et bevisst forhold til regelverket. ([Sluttrapport etter tilsynskampanje - Skadedyrbekjempelse i skoler og barnehager.pdf](#))

4.2.2 Radon

Miljørettet helsevern mottar radonspørsmål om sannsynlig forekomst og forespørsel om målinger fra virksomheter og privatpersoner. Det ble i slutten av 2011 inngått en felles innkjøpsavtale med Eurofins Radonlab, med gunstig pris på radonmålinger for virksomheter og privatpersoner i Gjøvikregionen. Denne er videreført for Gjøvikregionen og Gran.

Det anbefales at tiltak alltid bør utføres når radonnivået i ett eller flere oppholdsrom overstiger 100 Bq/m³, og at alle bygninger bør radonmåles regelmessig og alltid etter ombygninger. Det finnes useriøse aktører som tilbyr måling og/eller utbedringer for en relativt høy pris. Ofte er tilbud om vurdering og omfang av utbedringer ikke i samsvar, men overdrevet sammenlignet med målte verdier. Det er viktig at denne informasjonen når ut til publikum.

4.2.3 Inneklima

Miljørettet helsevern mottar gjennom året henvendelser vedr. inneklima i offentlige bygg (arbeidsplasser) og private boliger. Dette er ikke lovpålagte oppgaver, men vi har gir råd og veiledning. De som ønsker muggsoppmåling innendørs henvises som hovedregel til Mjøslab IKS som gjennomfører dette mot betaling.

4.2.4 Asylmottak

Asylmottak er ifølge forskrift om miljørettet helsevern et område tilsynsmyndigheten skal vie ekstra oppmerksomhet. I oppstart av 2024 var det kun asylmottak i Østre Toten kommune, men disse ble avviklet innen 01.08.2024.

4.2.5 Salongvirksomheter (tatovører, frisører, hudpleie, fotpleie, solarier m.m.)

Ifølge forskrift om hygienekrav for frisør-, hudpleie-, tatoverings- og hulltakingsvirksomhet m.v. skal virksomheter som foretar tatovering og hulltaking godkjennes av kommunen.

Lokaler som benyttes til frisør-, hud- og fotpleie (herunder solarier), hvor det ikke er penetrering av huden, har meldeplikt etter denne forskriften. Melding skal sendes miljørettet helsevern før oppstart ved nyetablering og større ominnredninger. Meldingen registreres og vi vurderer om det er behov for oppfølging, men dette er ikke en prioritert oppgave.

Det ble gjennomført tilsyn i nye salongvirksomheter hvor det er krav til godkjenning av lokalene. Det ble gjennomført felles tilsyn sammen med Miljødirektoratet ved en tatoveringsvirksomhet. Miljødirektoratet fører tilsyn med tatoveringsblekk og permanent sminke.

Miljørettet helsevern IKS fører tilsyn med solarievirksomheter etter to forskrifter; én som regulerer selve solsengene, hvilke rør som kan benyttes og merking av lokalet (forskrift om strålevern og bruk av stråling), og én som regulerer selve lokalet mht. ventilasjon, sanitære forhold m.m. (forskrift om hygienekrav for frisør-, hudpleie, tatoverings- og hulltakingsvirksomhet m.v.).

Det er med jevne mellomrom landsomfattende tilsynskampanjer i regi av Direktoratet for strålevern og atomsikkerhet (DSA) som arrangeres for kommunene. Det ble gjennomført tilsynskampanje i uke 11 og 12 i 2022. Antallet solarier i regionen er synkende. For å

redusere risiko for hudkreft må eksponering for UV fra sol og solarium reduseres, og følges opp jevnlig.

4.2.6 Legionella

Det blir gitt generelle råd og informasjon om legionellaforebygging ved henvendelser direkte og ved tilsyn. Alle oppfordres til å gjennomføre en risikovurdering av sine anlegg og iverksette aktuelle tiltak ut fra veileder om forebygging av legionellasmitte fra Folkehelseinstituttet. MRHV fikk via kommuneoverlegene meldinger om legionellasmitte der MRHV har bidratt med prøveuttak. Det ble ikke funnet legionella bakterier i de mistenkte dusjene hos privatpersoner.

4.2.7 Badeanlegg og lignende

Miljørettet helsevern IKS foretar jevnlig tilsyn ved regionens 20 svømmebasseng. Dette prioriteres utfra risiko, og vi følger opp hvis det er henvendelser fra publikum.

De fleste bassengene har tilfredsstillende vannkvalitet, men noen anlegg har sviktende internkontroll med mangelfull dokumentasjon på prøveuttak og avvikshåndtering. Ved avvikende badevannskvalitet skal virksomheten selv ha rutiner og ta ansvar for å stenge bassenget for publikum til forholdene er rettet.

4.2.8 Badevanns-/ vassdragsovervåkning

I løpet av sommeren ble det foretatt rutinekontroll av badevannet ved de mest besøkte badeplassene i kommunene. Ved Fastland friluftsbad på Gjøvik kontrolleres vannkvalitet og siktedyp ukentlig gjennom sommeren. Vannkvaliteten var god her hele sommeren.

Det ble tatt 1-2 prøveuttak ved badeplasser ved Mjøsa og andre badeplasser. Enkeltprøver med mindre god vannkvalitet skyldes gjerne fugler og/eller dårlig sirkulasjon i vannet. Toalettforhold og hygieniske forhold ved badeplassen sjekkes også ifm. prøveuttak.

Badevannskvaliteten blir sterkt påvirket av ekstremvær og flom. Når det er flomsituasjon frarådes bading på generelt grunnlag. Dette gjelder også et døgn etter kraftig regnvær, og uavhengig av vannprøveresultater. Under en pågående flomsituasjon med høy vannstand kan det være andre forhold som utgjør større risiko enn bakterieinnhold i badevannet, f.eks. utrygge brygger og løse gjenstander m.m.

Det var ingen store oppblomstringer av blågrønnalger i Mjøsa, Randsfjorden eller andre kjente badeplasser i 2024. Vassdragsforbundet har en rolle for overvåkning av Mjøsa og vi utfører prøvetaking på vegne av de ved behov. Oppfølging gjøres i samråd med NIVA og kommunene hvis nødvendig. Generelle råd blir gitt til befolkningen hvis de tar kontakt og via media.

På oppdrag fra NIVA blir det tatt ut vannprøver i Lena-elva ved Skreia Travbane og Hunnselva ved utløpet til Mjøsa ca. hver 14. dag gjennom året. Prøvene analyseres kjemisk (fosfor og nitrogen) og bakteriologisk (termotolerante koliforme bakterier).

4.2.9 Støy og luftforurensing

Miljørettet helsevern har også i 2024 mottatt henvendelser om og klager på støy og luftforurensning, herunder vifter, ventilasjonsanlegg og trafikk på industriområde. Mange av støysakene har vært av en spesiell karakter, og ofte er støyens karakter mer avgjørende for sjenansen enn den lydstyrken som kan måles. Støyklager på industri og annen virksomhet

behandles ofte i samarbeid med Statsforvalteren og planavdelingen i kommunen. Klager må kjenne til hva som forårsaker støyen for at vi skal behandle saken.

4.2.10 Drikkevann, forurensing og skadedyr

Miljørettet helsevern IKS får henvendelser om vannkvalitet og hygieniske forhold knyttet til privat vannforsyning, og gir da informasjon og veiledning til disse, evt. i samarbeid med Mattilsynet, Mjøslab IKS, VAR eller landbruksavdelingen i kommunen. Mattilsynet har hovedansvaret for oppfølging og tilsyn med vannverk.

Miljørettet helsevern gir uttalelse iht. forskrift om miljørettet helsevern, til spredning og lagring av kloakkslam. Vi mottok sommeren 2024 flere klager på lukt ifm. spredning av slam. Det viste seg å være i samme området og bonden ble kontaktet. Vi har mottatt henvendelser om rotter og andre skadedyr og har gitt veiledning i forbindelse med dette.

4.3 Helse i plan

Miljørettet helsevern har gitt flere uttalelser/innspill til reguleringsplaner og byggesaker for å poengtere ulike helsehensyn som bør ivaretas. Informasjon om regelverket innen miljørettet helsevern; støy- og luftforurensing, sikkerhet, stråling, utforming og tilgang på uteoppholdsarealer m.m. er vanlig å påpeke i slike uttalelser.

Fokus, spesielt på støy og forurensing vil forebygge ulemper for naboer og derfor klagesaker.

Det er nyttig å bli involvert tidlig i planprosesser, gjerne på oppstartsmøter og andre aktuelle møter. Vestre Toten kommune og Søndre Land kommune har et eget areal- og helseforum hvor kommuneoverlegen og representant fra Miljørettet helsevern deltar. Arealplan deltar i folkehelseforum i Gjøvik hvor bl.a. ulike plansaker blir tatt opp.

4.4 Samarbeid

4.4.1 Samarbeid med Mattilsynet

Det er faste samarbeidsmøter mellom miljørettet helsevern/ kommuneoverlegene og Mattilsynet med drøfting av felles problemstillinger og vedlikehold/revidering av eksisterende samarbeidsavtaler og rutiner. Det er egen samarbeidsavtale mellom kommunene i Gjøvikregionen og Mattilsynet Avdeling Mjøsområdet, og samarbeidsavtale mellom Lunner og Gran med Mattilsynet Avdeling Nordre Buskerud, Hadeland og Valdres. Avtalene ble oppdatert i 2024.

4.4.2 Folkehelseoversiktsgruppe

Det er etablert en koordineringsgruppe som er tverrfaglig sammensatt hvor det utveksles erfaringer og deles ideer om folkehelseoversiktsarbeidet i kommunene (Helseoversiktsgruppa). Gruppa har hatt jevnlige møter gjennom året hvor Innlandet Fylkeskommune og NTNU har deltatt.

Det skal utarbeides et samlet oversiktsdokument (folkehelseoversikt) hvert fjerde år som skal ligge til grunn for det langsiktige systematiske folkehelsearbeidet i hver enkelt kommune. Rådgiver ved Miljørettet helsevern IKS samler inn og gjør den årlige oppdateringen av statistikkgrunnlaget for folkehelseoversiktene i deltakerkommunene. Valg av fokusområder og videre arbeid med folkehelse foregår i den enkelte kommunen.

Gruppa arrangerer årlig, gratis fagdag i samarbeid med og med støtte fra Innlandet

fylkeskommune. Den 19.09.2024 var tema attraktive og aktive lokalsamfunn. Dette var den sjuende fagdagen i rekken og fagdagen anses som en del av kommunenes primærforebyggende arbeid.

4.4.3 Kurs og faglige nettverk

Miljørettet helsevern IKS deltar på nettverksmøter med kollegaer, bl.a. i Mjøsområdet. Det har i 2024 vært gjennomført møter på Teams og fysiske møter, bl.a. fagdag sammen med kommuneoverlegene.

Tre ansatte og to kommuneoverleger deltok på årskonferanse om miljørettet helsevern i regi av NEMFO i Kongsberg i juni, og to nye ansatte deltok på kurs i Miljørettet helsevern i Mysen i regi av NMBU 16-18. september. Ellers deltok ansatte på prosjektlederkurs og fagdager innen folkehelse. Nytt verneombud gjennomførte 40 timers lovpålagt kurs.

5.0 Informasjon til eierkommunene

5.1 Informasjon om virksomheten

Årsrapporten sendes kommunenes postmottak og deles ut til styret/representantskapet og andre interesserte, samt legges ut på selskapets hjemmeside www.mrhv.no.

Kommuneoverlegen og Miljørettet helsevern IKS har en felles presentasjon for kommunestyrene i hver valgperiode. Det ble gjennomført presentasjon i Gjøvik, Vestre Toten, Østre Toten, Nordre Land, Søndre Land og Lunner i 2024.

5.2 Faglig samarbeid

Veiledning og nyttig informasjon som utarbeides av MRHV eller mottas fra andre sendes til kommunenes postmottak og aktuelle avdelinger. Det er gjennomført flere samarbeidsmøter i kommunene om prosjekter og ulike tema.

Gjøvik 07.05.2025

Randi Haugen
Daglig leder